

Ånderdalen
nasjonalparkstyre

Møteinnkalling

Utvalg: Ånderdalen nasjonalparkstyre
Møtested: , e-post møte
Dato: 08.09.2023
Tidspunkt: 11:15

Eventuelt forfall må meldes snarest til nasjonalparkforvalter. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Behandling av en søknad fra Tromsø sopp- og nytteforening

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv- saksnr
ST 11/23	Søknad om tillatelse til innsamling av mykologiske prøver fra Ånderdalen nasjonalpark		2023/8098

Arkivsaksnr: 2023/8098-2

Saksbehandler: Ingve Birkeland

Dato: 08.09.2023

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Ånderdalen nasjonalparkstyre	11/23	08.09.2023

Søknad om tillatelse til innsamling av myklogiske prøver i Ånderdalen nasjonalpark

Forvalters innstilling

Det gis tillatelse til innsamling av sopp i perioden 1. mai til 30. oktober 2023 for å dokumentere mangfoldet av sopp i nasjonalparken og innlemme innsamlet materiale i fungariet på Norges arktiske universitets-museum (TROM). Dispensasjonen gis på følgende vilkår.

- Ole Christian Hagestad er fagansvarlig og skal være med på innsamlingene som gjennomføres i nasjonalparken.
- Innsamlingene og beleggene skal tas slik at bestanden/populasjonen ikke skades eller forringes.
- Dataene/funnene skal kartfestes og legges inn i Artsobservasjoner/Artskart.
- Innsamlet sopp/ belegg skal gjøres tilgjengelig på fungariet på Norges arktiske universitets-museum (TROM).
- Rapport om resultatene fra kartleggingen sendes nasjonalparkstyret innen 31.12.2023.

Vedtaket er fattet med hjemmel i naturmangfoldloven §48. Denne tillatelsen skal tas med når oppdraget gjennomføres.

Saksopplysninger

Etter flere møter mellom nasjonalparkforvalter og kartleggingsansvarlig i Tromsø sopp- og nyttevekstforening våren 2023, om bla å bidra inn i et biologisk mangfold kartleggingsprosjekt, søker kartleggingsansvarlig om tillatelse til innsamling av

museumsbelegg og materiale til artsbestemmelse. Kartleggingen vil foregå i soppsesongen 2023 med mål om å besøke nasjonalparken i flere omganger mellom mai-oktober for å fange opp arter med ulike vekstsesonger. Kartlegging vil skje i forutbestemte områder satt av nasjonalparkstyret.

Per i dag er det kun registrert 52 arter av sopp (lav inkludert), dersom man kun ser på sopp (uten lav) er det 24 arter, hvor 19 av disse utgjør kjuker og barksopper. Kun fem arter av andre sopp er registrert og viser i hvor liten grad arts mangfoldet til sopp er undersøkt i nasjonalparken. Av de 52 artene er det fire som er sårbar (VU), syv er nært truet (NT) og en har manglende datagrunnlag (DD). Sopp som registreres vil bli dokumentert sammen med GPS-koordinater, naturtype/habitat, substrat og bilder, og innsamlet materiale vil bli tilgjengelig fra fungariet på Norges arktiske universitetsmuseum (TROM). I tillegg vil funnene registreres i Artsobservasjoner/Artsdatabanken med bilder og lokasjon slik at funnene er godt tilgjengelig i databaser i Norge. Innsamling skjer i tråd med innsamlingsveiledningen utarbeidet av Fungariet ved Naturhistorisk museum: [Veiledning for innsamling av sopp til fungariet - Naturhistorisk museum \(uio.no\)](https://uio.no/veiledning-for-innsamling-av-sopp-til-fungariet)

Fremkomst i felt vil skje til fots med tanke på å ha så lite naturpåvirkning som mulig. Prøvene vil bestå av fruktlegemer av sopp, dødt løv, biter av kvister eller greiner med sopp eller plantedeler med sopp. I utgangspunktet vil så lite som mulig av materiale samles inn. Dersom læger flyttes på for å finne sopp vil disse plasseres tilbake i sin opprinnelige posisjon.

Tromsø sopp- og nyttevekstforening søker om tillatelse til:
Innsamling av sopp for artsbestemmelse og dokumentasjon av arts mangfold av terrestrisk sopp. Dette kan være sopp som er frittstående, eller vokser på andre substrater (ved, løv, planter og annet organisk materiale eller strø).

Kartleggingen er støttet økonomisk av Sabima. Sabima mottar kartleggingsmidler fra Miljødirektoratet/Artsdatabanken til styrking av kartlegging av biologisk mangfold.

Lovhjemmel

Ånderdalen nasjonalpark ble opprettet 6. februar 1970. Formålet (§2) er å:

- Å bevare et stort og tilnærmet urørt naturområde med opprinnelig furuskog, bjørkeskog og et fjell- og fjordlandskap for ytre deler av Troms. Landskapet og naturmiljøet med dyre- og plantelivet skal bevares.
- Å bevare et naturområde med samiske og andre kulturminner.

Ivaretagelse av naturgrunnet innenfor nasjonalparken er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift, naturopplevelse og utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

I henhold til § 3 pkt 2.1 a) i verneforskriften for Ånderdalen nasjonalpark er vegetasjon på land og i sjø, herunder døde busker og trær, vernet mot all skade og ødelegging.

Sopp er i denne sammenhengen å betrakte som planter.

Forvaltningsmyndigheten kan med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

Det følger av naturmangfoldloven § 7 at prinsippene i lovens §§ 8-12 skal legges til grunn ved behandling av søknader om dispensasjon fra verneforskrifter. Prinsippene gjelder kunnskapsgrunnlaget §8, føre-var-prinsippet §9, økosystemtilnærming og samlet belastning §10, hvem som skal bære kostnadene ved miljøforringelse §11 og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder §12.

Vurdering

I søknaden er det vist til samarbeid mellom Tromsø sopp- og nyttevekstforening og Ånderdalen nasjonalparkstyre. For nasjonalparkstyre som forvaltningsmyndighet er det viktig å få kartlagt sopp for å øke kunnskapen om mangfoldet av sopp og de ulike habitatene i nasjonalparken. Hensikten til Tromsø sopp- og nytteforening er å gjennomføre kartlegginger for å øke kunnskapen om mangfoldet av sopp i Ånderdalen nasjonalpark og få dette lagt inn i Artsdatabanken og gjøre belegg tilgjengelig til fungariat på Norges arktiske universitets-museum (TROM). Innsamling av sopp er ofte nødvendig for kritisk gransking og artsbestemmelse av sopper. Innsamlet materiale kan også ha framtidig vitenskapelig verdi og kan brukes i taksonomisk forskning og i DNA-analyser. Kartlegging og forskning er et viktig virkemiddel for å få til en kunnskapsbasert forvaltning. Verneområder har ofte stor verdi for forskning og undervisning fordi de har spesielle naturkvaliteter, og fordi vernet innebærer stabilitet.

Det følger av naturmangfoldloven § 7 at søknaden skal vurderes i henhold til lovens §§ 8-12. I medhold av naturmangfoldloven § 8 skal offentlige beslutninger være kunnskapsbasert. I denne saken har vi tatt utgangspunkt i vår kjennskap til området og eksisterende kunnskap hentet fra tidligere kartlegginger, registreringer i Naturbase og Artskart har også blitt lagt til grunn.

En forutsetning for vern av det biologiske mangfoldet er kunnskapsinnhenting og kartlegging. Kartleggingen er en prosess hvor man stedfester informasjon om forekomster av art- og økosystemmangfold. Kartlegging av biologisk mangfold i Norge skjer av den offentlige forvaltningen, gjennom forskningsprosjekter, frivillige organisasjoner og enkeltpersoner. Artsdatabanken er en nasjonal kunnskapsbank for biologisk mangfold, og Artsdatabankens viktigste oppgave er å forsyne offentligheten og forskningsmiljøene med informasjon om norske arter og naturtyper.

Sopp regnes i dag som et eget organismerike, sidestilt med dyreriket og planteriket. Rødlistevurderingen omfatter fire økologiske hovedgrupper: vedboende sopper, beitemarksopper, mykorrhizasopper og jordsaprotrofer. Soppriket omfatter en svært stor artsrikdom i Norge, med ca. 5000 arter av storsopper og et ukjent antall mikrosopper. Totalt 3381 arter av storsopper er vurdert, og 957 av disse (28 %) havner på Rødlista 2021. Kunnskapsgrunnlaget for sopper er i rask økning. Dette skyldes en omfattende, målrettet kartlegging av rødlistearter som har akselerert de siste 15-20 årene, kartlegging av lite kjente grupper gjennom Artsdatabankens Artsprosjekt, samt en generelt økt registrering av storsopper av soppinteresserte i Artsobservasjoner. Det foregår i økende grad kartleggingssamlinger for soppinteresserte, bl.a. i regi av Norges Sopp- og Nyttevekstforbund og Sabima, og det foregår mye kartlegging av rødlistearter i forbindelse med kartlegging av forvaltningsviktige naturtyper. Den eldre naturskogen som vi bla finner i Ånderdalen nasjonalpark er leveområde for de fleste rødlistede vedboende artene. Dette dreier seg i hovedsak om gammelskog som tidligere i varierende grad har vært påvirket av plukkhogst/dimensjonshogst, men som ikke har vært gjenstand for flatehogst eller liknende, åpne hogster etter krigen. Dette er skog som i dag har stått lenge urørt, og derfor i økende grad utvikler naturskogsstruktur med fleraldret-flersjiktet tresjikt, og med dødved av ulike kvaliteter

I vurderingen blir det ikke lagt vekt på føre-var-prinsippet i denne saken, jf. naturmangfoldloven § 9 da vi ikke kan se at omsøkte tiltak vil innebære vesentlige usikkerhetsmomenter knyttet til verneverdiene i nasjonalparken. En forsiktig innsamling av sopp vurderes ikke å påvirke arts mangfoldet i nasjonalparken negativt. Føre-var-prinsippet tillegges dermed liten vekt i denne saken.

Omsøkte tiltak er små og begrensede og vil dermed ikke medføre at samlet miljøbelastning blir større enn det som kan aksepteres (§ 10). Etter vår vurdering kan innsamlingen gjennomføres som beskrevet uten at det medfører nevneverdig skade på verneverdiene. For å unngå eller begrense eventuelle skader på naturmangfoldet, forutsetter nasjonalparkstyret at innsamlingen gjennomføres varsomt med hensyn til vegetasjonen i nasjonalparken jf. § 12. § 11 anses som lite aktuell i denne sammenheng.

Konklusjon

Etter nasjonalparkstyrets vurdering vil ikke dette tiltaket stride mot vernevedtakets formål jf. § 2, og heller ikke påvirke verneverdiene nevneverdig. Tiltaket kan dermed tillates med hjemmel i naturmangfoldloven § 48.

Klageadgang

Dette vedtaket kan med hjemmel i forvaltningsloven påklages til Miljødirektoratet innen tre uker etter at dette brevet er mottatt. En eventuell klage sendes til Miljødirektoratet via nasjonalparkstyret.